

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

СЕКЦІЯ 7

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ БАНКУ ЯК ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Білодід Л. М.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Чернадчук О. В.

к.ю.н., ст. викладач кафедри СМП, Сумський державний університет

Сьогодні в українських банках склалася певна система безпеки їх діяльності, яку можна розглядати як стан стійкої життєдіяльності, за якого забезпечується реалізація основних інтересів, пріоритетних цілей банків, захист від зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих факторів незалежно від умов їх функціонування.

Для забезпечення фінансово-економічної безпеки банківської установи необхідне існування служби безпеки банку, яка являє собою один з найголовніших підрозділів в організаційній структурі.

Служба безпеки банку – структурні підрозділи та посадові особи, що організують і забезпечують безпеку банківської установи. Для цього у великих фінансово-кредитних установах створюють спеціальні департаменти, до складу яких входять відділи, бюро чи групи: внутрішньої охорони, кадрів, планові, розрахункові, з касових і банківських операцій, претензійні, з мобілізації внутрішніх резервів та ін.

Основна мета діяльності служби безпеки банку – приймати і обґрунтовувати рішення, які відповідають досягненню банківською установою її завдань і цілей. До основних складових цієї мети можна віднести максимізацію прибутку та акціонерного капіталу банку, прискорення руху грошових коштів, забезпечення фінансової стійкості [1, с. 39].

Система організаційного забезпечення безпеки банку – це взаємозв'язана сукупність внутрішніх структурних служб і підрозділів банку, які формують рівні управління, їх взаємозв'язки і забезпечують розробку і прийняття управлінських рішень щодо зміцнення безпеки банку [1, с. 33].

Важливо, щоб вона забезпечувала економічну, матеріальну, кадрову, інтелектуальну, фінансову, інформаційну, фізичну, пожежну та інші безпеки. Оскільки будь-які втрати банку – матеріальні, фінансові, кадрові, інформаційні тощо – мають економічні наслідки [2, с. 300].

Організаційне забезпечення безпеки банку може покладатися на спеціалізовані фірми, що надають послуги безпеки, на структурні підрозділи банку відповідно до їх спеціалізації, а також на спеціально створені підрозділи служби безпеки банку. Аналіз процедури створення та функціонуванні служби безпеки банку, яка передбачає здійснення правових і організаційних заходів.

Передусім, створюється організаційний центр (група, рада, комітет тощо) при керівникові банківської установи, що представлений управліннями структурних підрозділів банку, фахівцями та спеціалістами, що добре обізнані з функціями забезпечення безпеки банку. Беручи до уваги організаційну структуру служб безпеки великих фінансово-кредитних установ, комерційних банків,

фінансово-промислових груп, страхових компаній, інвестиційних фондів, можна виявити їх характерні особливості, чинники, що впливають на формування цих структур, і таким чином сконструювати типову модель організаційної структури служби безпеки банку. Організаційна структура служби безпеки банку – це впорядкована сукупність органів управління діяльністю банку та взаємозв'язків між ними.

При побудові організаційної структури служби безпеки банку слід дотримуватись наступних принципів:

1. Оптимальності – створення мінімально необхідної кількості зв'язків між органами управління.

2. Оперативності та гнучкості – здатність швидко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі або у самій структурі.

3. Надійності – гарантія достовірності передачі інформації і безперервність функціонування системи.

4. Простоти і економічності – полягає у відсутності дублювання робіт та у мінімізації витрат на реалізацію цілей.

5. Спеціалізації – цілеспрямування окремих підрозділів на виконання конкретних функцій управління.

6. Незалежність системи управління від окремих осіб – організаційна структура повинна будуватись не під конкретну особу, а навпаки – працівники за своїми здібностями, професійними навиками повинні підбиратися для виконання цілей організації [3, с. 210-211].

Принципи її побудови залежать від виду та масштабів діяльності підприємства, обсягів та складності виконання фінансових операцій, інтенсивності інвестиційних процесів на підприємстві, характеру розподільчих відносин, наявності відокремлених структурних підрозділів, належності підприємства до складу вертикальних фінансово-організаційних утворень (асоціацій, холдингів, мережі франчайзингу, фінансово-промислових груп і т.д.).

При цьому повинен бути витриманий принцип інтегрованості структури забезпечення безпеки банку у загальну систему управління банківською установою на основі взаємоузгодження роботи різних відділів та служб між собою і з іншими службами управління для забезпечення найбільш ефективних зв'язків між ними, досягнення максимальної узгодженості та якості менеджменту організації в цілому.

Спираючись на дослідження В.М. Шелудька [4, с. 58], можна виділити два типи центрів управління безпекою банку, що визначаються принципами формування його організаційної структури:

- ієрархічний тип, який передбачає рух управлінських рішень та інформаційних потоків по вертикалі, згідно з яким нижчий орган управління підпорядковується і контролюється вищому (характерні для лінійної, лінійно-функціональної, штабної, лінійно-штабної та дивізійної структури управління);

- органічний тип, який характеризується відсутністю ієрархії при повній відповідальності керівників за кінцеві результати їхньої діяльності (характерні для проектної, кластерної, модульної, конгломератної, адаптивної, програмно-цільової координаційної, атомістичної та матричної структури управління).

Побудова організаційної структури служби безпеки банку повинна відбуватись із врахуванням наведених вище принципів та на основі наступних етапів [5, с. 209]:

1. Аналітичний. На цьому етапі здійснюється вивчення вимог до побудови організаційної структури згідно з наміченою стратегією економічної безпеки банку. Здійснюється розподіл організації по горизонталі на широкі блоки, які відповідають найважливішим напрямам діяльності щодо забезпечення безпеки. При побудові організаційної структури служби безпеки банку слід враховувати, що діяльність підрозділів служби безпеки банку базується на принципі подвійного підпорядкування: управління діяльністю підрозділів служби безпеки покладається на керівника банку, тоді як методичне їх забезпечення — на службу безпеки банку, а саме на її керівника.

2. Проектний – полягає у розробці нової структури служби безпеки банку. На цьому етапі встановлюється співвідношення повноважень різних посад із забезпечення безпеки банку та вибирається тип організаційної структури залежно від підпорядкованості рівнів та ланок управління: (лінійна; функціональна; лінійно-штабна; лінійно-функціональна; матрична). У кожному конкретному банку існує своя особлива організаційна структура залежно від масштабів і завдань діяльності, затвердженого штатного розпису тощо.

Специфіка діяльності комерційних банків, що пояснюється значним обсягом інформації, яка складає банківську таємницю, широкі зв'язки з клієнтами і партнерами, наявність матеріальних і фінансових цінностей спонукають до розробки матричної організаційної структури служби безпеки банку. Така структура передбачає об'єднання та виконання одним працівником, залежно від масштабів певного виду роботи, деяких функцій безпеки банку або, навпаки, деталізацію та розподіл між декількома спеціалістами окремого відділу, департаменту, служби завдань мінімізації впливу негативних факторів впливу на стан безпеки банку.

Наведена організаційна структура служби безпеки банку є комплексним утворенням, що має відповідні структурні підрозділи, які в сукупності забезпечують систему протидії або ж мінімізації негативним факторам впливу на стан безпеки банку.

3. Організаційний – полягає у впровадженні спроектованої організаційної структури служби безпеки банку. Діяльність служби безпеки банку неможлива без умілого управління її керівника, який спрямовує діяльність служби на виконання поставлених завдань.

Керівник банку разом із відділом кадрів здійснюють роботу щодо пошуку кандидатур на посади керівника служби безпеки банку, спеціалістів окремих підрозділів (інформаційного забезпечення, інкасування, ділової розвідки, контррозвідки, служби охорони тощо). Особливістю підготовчого процесу є формування серед колективу банку атмосфери захисту, тобто залучення до заходів безпеки всіх без винятку працівників з виконанням їхніх функціональних обов'язків. Однак координатором й організатором заходів безпеки, безперечно, виступають керівник та фахівці служби безпеки банку.

До компетенції працівників служби безпеки банку належать:

- розроблення програми безпеки банку, організація та впровадження її у практику роботи підрозділів і установ;

- розроблення структури підрозділів безпеки установ банку, системи заходів безпеки;

- добір і розміщення співробітників служби та керівників підрозділів безпеки в установах банку;

-керівництво діяльністю служби, координація діяльності підрозділів безпеки в установах банку;

-забезпечення умов для ефективного виконання завдань безпеки діяльності банку та обов'язків співробітниками служби;

-координація діяльності підрозділів банку з питань забезпечення його безпеки;

-забезпечення взаємодії служби з правоохоронними органами з питань безпеки діяльності банку та його персоналу [6, с. 209].

Таким чином, процес гарантування фінансово-економічної безпеки банку здійснюється на основі взаємозв'язку стратегічних та тактичних заходів, на реалізацію яких зосереджує зусилля служба безпеки банку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент : підруч. / А.М. Поддєрьогін. – К. : КНЕУ, 2005. – 535 с.

2. Шипік Ю.В. Фінансова безпека банківських установ в Україні / Ю.В. Шипік // Актуальні питання сучасної науки і права : збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів (13 квітня 2013 року, м. Суми) / Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. – Суми : Друкарський дім «ПАПРУС», 2013. – С. 299-302.

3. Тарнавська Н.П. Менеджмент : теорія та практика / Н.П. Тарнавська, Р.М. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 1997. – 456 с.

4. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент : підруч. / В.М. Шелудько. – К. : Знання, 2006. – 439 с.

5. Різник Н.С., Воробйова І.А. Оцінка та шляхи забезпечення економічної безпеки банку / Н.С. Різник, І.А. Воробйова // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. - Випуск 5 (20). – Ч. 2. – Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Герасимчук З.В. – Луцьк, 2008. – 368 с.

6. Берлач А.І. Безпека бізнесу: навч.посіб. / А.І. Берлач. – К. : Університет «Україна», 2007. – 280 с.